

המשך ממדור 77) העליון, סיר ארתור ווקופ, והן יריבו של ארלווורוב. עמודי הספר רצופים ברוח הערכים של הצינונות הכללית, האמריקאית, שפסה ר' עברה מן העולם, ועמה גם הליברליזם הר מערבי, שאפיינו את עצמואל ניומן ואת אבא הלל סילבר, מנהיגיה. ויעיד מעט על השקפותיה של יהדות זו הקטע הבא:

מדינה

דו-לאומית

בסיפור בירת המאבק הצינוני כותב עמנואל ניומן מעט על חזונו בדבר שיוויון בין שני עמי ארץ-ישראל:

...לצמיחה מלאה בתחום המוס' רי כבתחום החומרי לא תוכל מדינת-ישראל להגיע מבלי ש- יושג בסופו של דבר פתרון ליחסיה עם המדינות הערביות שכנותיה. אולי זו תיקווה רחוקה - ואין לחזות כיצד או מתי ייצא הפיתרון. אבל למרות המיל- חמות הערביות-יהודיות החוזרות וניש- נות שהינינו עדים להן, אני סמוך ובטוח כי קיום יחד בשלום הוא דבר אשר ייתכן ואף ייתגשם. אולי מתוך אופטימיות ית- רה מצביע אני תחילה על העובדה ה- בולטת לעין של הטיפול במיעוט הערבי במדינת-ישראל... ייתכן שבזאת שורש ל- התפתחות הדרגתית בעתיד של מדינת- ישראל למדינה דו-לאומית במשמעותו ה- אופטימאלית של מונח זה. בעוד התוש- בים הערבים מוסיפים ומטפחים את אורח-החיים המיוחד להם הרי הינם, ויוסיפו תמיד להיות, אזרחים שונים וזכויות של מדינת-ישראל, המשתתפים ב- חיים הפוליטיים של המדינה. לפני שנים רבות אמרתי, שיוכלו להציג מועמדותם אפילו לכהונות הרמות ביותר - "בלי מורא". דבר זה הושג בחלקו, ותעיד על כך העובדה שהערבים כבר התחילו מכה- ניס במשרות ציבוריות חשובות במדינת- ישראל. בשנים האחרונות היה ערבי סגן יושב-ראש הכנסת; וערבי אחראי שר בממשלה. אם אומנם תביא, בסופו של דבר, הפיכת ערביי ישראל לאזרחים משלמים ושמחים בחלקם, ליחסים הדי- שים ומשופרים בין מדינת-ישראל לבין מדינות-ערב הוא עניין להשערה; אבל ודאי שיש מקום לקוות ששלום וסיפוק בתחומי מדינת-ישראל עשויים לחרוג מ- גבולות המדינה ולעורר כוחות חדשים, אופנים חדשים של מחשבה ו- רגשה, בקרב שאריהבשר הער- בים שמעבר לגבולות...

פסיכולוגיה

אנאליזה

בשנים האחרונות ראו אור בעברית, ר' בתירגום לעברית, ספרים רבים ובסיסיים על פסיכולוגיה, המשקפים את קשת ה- דעות בתחום זה. בעוד שבעולם הרחב ישנה ספרות רחבה של אנתולוגיות בפסי- כולוגיה, מיקראות, וספרים המנסים לחדור לבנכיהם של ראשי הזרמים בפסיכולוגיה, הרי שטוב עשתה הוצאת אחיאסף, ש' פירסמה את סיפרו של דייוויד כוהן פסיכולוגים על פסיכולוגיה.

כוהן, עיתונאי מדעי ופובליציסט בריטי בעל שם, ראיין בספר זה 13 פסיכולוגים נודעים, כשהוא מקדים לכל אחד מהם את דיוקנו וסוקר בקווים כללים את מישנתו הפסיכולוגית. הבולטים בפסיכולוגים אלה, הם: דייוויד מק'קלרנר, מיישד ז'יבא, נועם חומסקי, ניקו טינברג, ר.ד. לאינג, ב.פ. סקינר וליאון פפ' טינגר. מה שאפיינו קובץ זה מצוי ב- גישתו של כוהן, שאימץ לעצמו את הגישה הרווחת כיום במערב: אינטראקציה בין מדעים שונים. גישה זו מביאה אותו לראיין את נועם חומסקי ולהקדים לו את המיש-

דייוויד כוהן - פסיכולוגים על פסי- כולוגיה; עברית: צודמית ועממי לוין; הוצאת אחיאסף; 304 עמודים (כריכה קשה).

פט: "נועם חומסקי נעשה לפסיכולוג בעלי-כוחו. הוא לא כחר להיעשות ל- פסיכולוג; הוא לא הכשיר את עצמו להיעשות לפסיכולוג. הסתבר לו כי עבודתו בלינגוויסטיקה הולכת והופכת אותו ל- פסיכולוג..."

אחרי 13 הראיונות וקטעי ההקדמה מביא כוהן פרק מסכם, תחת הכותרת מסקנות ארטי, שבו הוא שאף להציג מכנים משו- תפים ומפרידים למיניהם בין הדמויות ש- אותן ראיין. למשל, ההשוואה בין הגורמים שהביאו אנשים אלה לעסוק בפסיכולוגיה, כמו: "רק אחד - ליאם הארסון - נר- אה במרמז שהוא נועד להיות פסיכולוג; שאיפל גרס, כי העובדה שגדל כיהודי כפולין הפאשיסטית-למחצה, עשתה אותו - ללא ספק - מועמד סביר להיות פסי- כולוג-הברתי. אבל המסקרות נראתה כ- מושלת כפיפה." אין ספק שבכוהן של קובץ זה לפחות בפני הקורא מעט מעולמם ולבטיהם של הפסיכולוגים, כמו היה אנא- ליזה פומבית.

רפואה

אסותא

שני ספרים שימושיים ראו אור בתירגום לעברית, ומן הראוי כי אחד מהם יהיה בכל בית. הספרים הם איך ומה בעת צרה* ואמא כואב לי** שני הספרים הינם מדריכים לטיפול של עזרה ראשונה ומחלות בבית. איך ומה בעת צרה עשוי במתכונת אלבומו, שימושית עד מאד, והוא מקיף הוראות פשוטות, מהירות ומאוררות לכל

טיפול בהכשת נחש אמא, כואב לי

פציעה ומחלת ילדות, והצעות כיצד למנוע תאונות ופציעות. המדריך השני, אמא כואב לי עשוי תמונות צבעוניות, המקלות על איבחון מחלות שונות אצל ילדים. בחברה הישראלית, שבה המודעות ל- סכנות שונות מצומצמת למדי, הרי שאיך ומה בעת צרה מביא סיקור נרחב של סיכונים, עם דוגמות מאוררות, סיכונים העשויים לגרום נזקי גוף שונים. מחברי הספר מציינים, ובצדק, את כל שטחו של הבית כמלכודת-ענק לסיכונים שונים, כמו חדרי-הכביסה, המועד להישמול, ללקיחת דטרגנטים ועוד.

שירה

עיגולומאניה

דומה כי במקביל לעליית מדד יוקר ה- מחייה וירילית ערכו של המטבע הישראלי, הרי שפירסומי ספרוני-שירה מצויים בעת האחרונה בעליה מתמדת מבחינת מיספרם.

* איך ומה בעת צרה; הוצאת מסדה; פרס; 199 עמודים (כריכה רכה - פורמאט גדול).

** ד"ר ג'וארד ווהן - אמא כואב לי; הוצאת ספרי עידן + ספרית לאשה; 174 עמודים (כריכה קשה - תמונות ב- צבע).

תוך ירידה מתמדת בערכם. מאפיין התליך זה הוא ספר חריזה שאותו פירסמה ספרית פועלים, שהייתה בעבר הוצאת ספרים מכיר בדת בתחום זה. בשנים האחרונות מזכיר יבול ספריה בשטח זה את יבול הוצאת עקב, הגובה כסף ממשוררים עבור הוצאת לאור של ספרי שירה וחרוזים. הספר ה- אחרון שראה אור בהוצאה זו הוא עיגול לפנים עיגול, של אחד יואב חייק. קובץ שאינו מוסיף כבוד לשירה העברית בכלל או לאות העברית בפרט.

שלוש פעמים ניסיתי למצוא בקובץ זה שיר או חרוז הראויים לבוא במדור זה - ולא מצאתי. בניגוד למשוררים אחרים, שניתן למצוא איפה ואי-שם בין חרוזיהם שורה כלשהי בעלת קורטוב של שירה,

יואב חייק ריקנות בתפרים גסים

הרי שורה כזאת לא נמצאה בשירתו הריקנית של יואב חייק. השורות הקצרות והקצרות, והמאמץ ה- בלתי נלאה להפכן לשורות מחורזות, שלא לדבר על שורות שיר, משוללות קסם מילולי, ברק שירי, ערך לשוני, או טעם כלשהו שיש בכוחו להביע קצה קצו של מישומע תרבותי כלשהו. עיגול לפנים עיגול הוא בבחינת גראפומניה, או ליתר דיוק עיגולומניה של אדם בעל יומרות, שמשא השירה גדול מכוחו ויכולת לשונו.

תת-שירה

אם להמשיך בממד זה של לא-שירה, לא-חריזה ולא-משמעות, הרי שבן-זוג נאה לספרו של חייק הנ"ל הוא סיפרה של גב' בשם עדה אהרונז, שראה אור תחת הכותרת מהפירמידות לכרמל**, בהוצאת לגבול, שהיא הוצאת-בת בתשלום של הוצאת עקב, שבעריכת המורה לספרות איתמר יעזוב-קמט.

כימנהג משוררים אמריקאים מהליגה ה- אמריקאית הראשונה, פותחת גב' אהרונז את סיפרה במדור Acknowledgements, שבו מודה המחזרת לכתבי-עת שונים ושר ליים; את הרשימה מסיימים העיתונים Maariv ו-Aaretz. מטוב כי חרוזיה יערי דו על טיבה, כמו: "וזכרת אני / את צוף קנה הפוכר הקטיפתי / ששתינו יחד..."

כמסורת משוררות רבות, או ליתר דיוק: מושכות בעט רבות, הרי שגם עדה אהרונז עוברת חוויות שדופות, כמו: "שוב ושוב / ההתייחדות כיום גשום, / טיפות עדינות ובשפט / משקפות אל הלך- הנפש..." על אהרונז עוברות גם ריגשות סיפוריות, ותעדנה על כך השורות: "אפילו מר זמלר (כוונה: סלר, מוכרבי הלכת של מר סלר לטול בלו) / עתיר השנים, שתום העין, / לא היה זקן / מכיר להיות מעורה / בכוכבי-הלכת שלו..."

לסיכום, תת-שירה זו של הגב' אהרונז מתעלה לגבהי שירה ליד שירתו של חייק, רמה שאינה הופכת אותה לשירה של ממש.

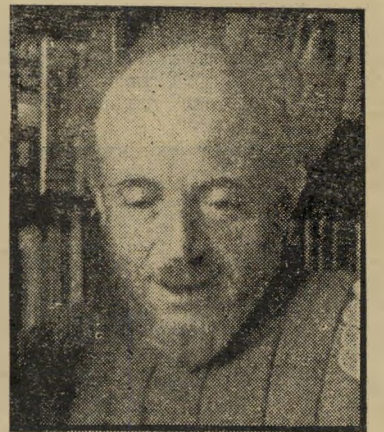
* יואב חייק - עיגול לפנים עיגול; הוצאת ספרית פועלים; 70 עמודים (כרי- כה רכה).

** עדה אהרונז - מהפירמידות לכרמל ו/או מתכת וסיגליות; הוצאת עקב; 80 עמודים (כריכה קשה).

בחטף

המילמר"ל

●● כשנשאל אחד משחקני החאן ה- ירושלמי, בשבוע שעבר, מה מוצג עכשיו בתיאטרון, השיב: מזהה פרי עטו של משה בן-אלירז. כאשר נתבקש לבאר, סיפר אותו שחקן, כי תיאטרון הצליח לזווג שני מחזות מאת שני מחברים - האחד האפשרויות של הכוריאוגרף וה- משורר משה בן-שאול, והשני רחוק מן הים רחוק מן הקיץ של התמלילן ישראל אלירז. שני מערכונים אלה אוחדו לשת- י וערב הנושא את הכותרת: אותו דבר אבל אחרת ●● בגיליון האחרון של ירחון-הספרות פרוזה מצוי מפתח לסיפור מדהים של הספרות הישראלית. המדובר במערכת-היחסים שבין הסופר חותיק יהושע בריינסוף (עיר קטומה) לבין בן-זקונו יצחק בריינסוף. בסיפור זדובל, שפורסם בפרחה, מתאר יצחק ברי- יוסף יחסי אב ובן מזוים. שורות חוזרות ונישנות בסיפור הן: "או מה אם אביך היה אלוף בצבא. אתה לא חייב להיות העתק שלו... שמואל הוא חזק. הוא יהיה אלוף, כמו אביו. הוא מזוין חיליות כמו אבא שלו (הזיכרון הצורב: כשהיה בן שבע-עשרה הזמין אותו אביו לראות כיצד הוא מרים חרמנית קטנה אחת. ובפנים אביו נואק ומרים קולו, כדי שגם הוא ישמע. סוף-סוף ראית מה זה לזיין, אם לא היית ביישן כזה. אתה רוצה? בפעם הבאה גם אתה!)" יודעי דבר מספרים, כי האב האלוף אינו אלא האב הסופר, וכי בריינסוף הצעיר עוסק בסיפורו זה במערכת יחסים מעוותת בינו לבין אביו, מערכת המתמקדת בחוויות נעורים בלתי מקובלות בספרות הישראלית ●● החיל- מויל הגדול... כך קרא סופר ישראלי נודע לקרב-המורלים האכזר, העומד להגיע ל- שעת-העימות שלו, בחודשים הקרובים. ה- מדובר במאבק בין שני הצהרונים ידועות אחרונות ומערב, מאבק בין שתי הוצאות ספרים שקשורו בשני הצהרונים. ה- מדובר בהוצאת כתר, הנמצאת בעלותה של חברת כלל, והוצאת זב"מ (זמורה, ביתן מודן). על סידרת מועדון קוראי מעריב

יהושע בריינסוף חרמנית קטנה

של זב"מ הגיבה הוצאת כתר דו-שלבית. שלב ראשון: פירסומה של סידרת כתר בחמש סדרות-מישנה: פרוזה/מקור, פרו- זה/תירגום, עיון, מדע-בידיוני ומתח. בין הספרים יהיו עממיים במחירם ואיכותיים בצורתם, יצא אור בהוצאת הבא: אחרי הגשם מאת יואב חייק בן-נר, צחוק אפל של שרוד אנדרסון, מילחמת העולמות של הג' וולד, ונתיב התופת של רויז' וזלזאני. השלב השני של מתקפת כתר יהיה בשותפות משולשת שהוקמה בין כתר, ידיעות אחרונות ובית-הוצאה גרמני ה- פועל בכעשרים ארצות, שבהן הוא מנהל מועדוני ספר עולמיים - בית-הוצאה ברטלסמן. אין ספק כי מהמילמר"ל הגדול יוצא נשכר הקורא הישראלי ●● ב- שידור לילי טען העיתונאי יורם קניוק (חורו של יורם) כי: "העם החליט קפה עלית - זו לא דימוקראטיה..." ●●